



SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.658108



Geliş Tarihi (Received): 11.12.2019

Kabul Tarihi (Accepted): 14.05.2020

Online Yayın Tarihi (published): 19.05.2020

EVRENSEL BİR KAVRAMI YAŞADIĞI KENTLE ÖZDEŞLEŞTİREN KALECİ: İSMET KARABABAVE FAIR PLAY

Turgut KAPLAN ¹

Selçuk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, KONYA

Öz: Spor alanı; bireyin sınırlarını keşfedeceği, başarıma duygusunu en derin şekli ile yaşayacağı, fiziksel ve psikolojik gelişimini destekleyeceği sosyal alanlardan birisidir. Spor, kazanma ve kaybetmenin olduğu yarışma ortamında anlam kaymasına uğrayarak; şiddet, şike, doping ve haksız kazancın var olduğu başka bir alana dönüşmektedir. Fair Play, bu olumsuzlukların karşısında direnen, mücadele eden bir anlayışın sesi ve savunucusudur. Bu anlamda ulusal ve uluslararası örgütler kurulmuştur. Bu çalışmada: Dünya Fair Play Komitesi'nin (International Fair Play Committee, CIFP) büyük ödülü olan "Baron Pierre De Coubertin" ödülünü alan, bir kalecinin bir kentin Fair Play ile anılmasına yaptığı katkılar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fair Play, Kaleci, Ödül, Konya

GOALKEEPER IDENTIFYING A UNIVERSAL NOTION WITH HIS HOMETOWN: İSMET KARABABA AND FAIR PLAY

Abstract: The field of sport is one of the social environments where one can explore the limitations of him, live the feeling of success deeply and support his mental and physical development. Sport, being exposed to semantic shift at competitive challenges where just winning and losing happens is now turned into an environment where match-fixing, violence, doping and unearned income exist. Fairplay is the defender and the voice of a mentality, resisting and fighting against such negative issues. In this case, national and international organizations were founded. In this study; contributions of a goalkeeper - receiving the honorary award of "Baron Pierre De Coubertin" from International Fair Play Committee (CIFP)- to a city in terms of Fair Play were assessed.

Key Words: Fair Play, Goalkeeper, Award, Konya

GİRİŞ

Bireyin kazanma ve başarılı olma duygusunu yaşayacağı en belirgin sosyal alanlardan birisi spor alanıdır. Spor, yapan açısından kazanmaya dönük teknik ve fiziksel bir çaba; izleyen açısından, yarışmaya dayalı estetik bir süreç; toplum geneline oluşturulan bütün içinde de yerine göre o toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna, yerine göre onu yönlendirebilen etkili bir amaç ama son tahlilde önemli bir toplumsal kurumdur (Fişek, 1980). Spor olayının en temel ve en belirleyici ilkesi eşitliktir; eşitlik kalktığı veya bozulduğu zaman spor olayı da ortadan kalkmaktadır. Eşitlik; sporun yapıldığı alan, sporun yapıldığı aletler, spor dalına özgü kurallar, yasaklar ve cezalar bakımındandır. Bu anlamda eşitlik sağlandığında, sporcuya kendi sportif gücünü, becerisini ve yaratıcılığını sergilemek kalmaktadır (Erdemli, 2002).

Fair Play bir Anglosakson terimidir. Dürüst oyun, dürüst davranış anlamını taşır (Arıpınar ve Donuk, 2011). Spordaki bu ahlaki ilke; bugün performans sporlarında sık sık görülen ahlaki çöküntü ve yozlaşmalara karşı, insani bir başkaldırı ve uluslararası bir çağrı olan "Fair Play" kavramı ile dile getirilmektedir (Orhun, 1992). Bu anlamda fairplay, genel ve evrensel bir ahlaki temsil etmektedir (Öngel, 1997).

Evrensel Bir Kavram: Fair Play

Tarihsel gelişim süreci içerisinde Fair Play idealinin araştırılmasında sık sık karşılaşılan bir problem, hangi zaman diliminin başlangıç noktası olarak alınabileceğidir. Spor bilimcilerinin görüşleri genellikle antik çağ, orta çağ ve 19. yy İngiltere’inde yoğunlaşmaktadır. Günümüz Fair Play prensiplerinin temellerinin bilinçli ve sistemli olarak 19. yy’da İngiltere de atıldığı ve bu dönemin değişime uğrayan sosyo-kültürel yapısı ile doğrudan ilgili olduğu görülmektedir (Yıldıran, 2005).

Fair Play genel olarak üç anlam üzerinden şekillenmiştir:

- İlk olarak “iyi oyun” anlamına gelecek biçimde,
- Sonra “iyi oyunu ortaya koyacak psikolojik hal ve sporcuya yakışan davranış kalıbı”,
- Daha sonraları “iyi oyunun ortaya çıkması için oyuna katılan unsurların yerine getirmek zorunda oldukları davranış ve tutumlarının tümü” olarak değerlendirilmiştir (Erdemli, 1996).

FairPlay’in Kurumsallaşması

Uluslararası Fair Play Komitesi (CIFP)

Dünyada ilk Fair Play organizasyonu, 1963 yılında Almanya’da UNESCO Gençlik Enstitüsü’nün tertiplediği bir seminerde gerçekleşmiştir. Seminerde “Şovenizm ve Sporda Şiddet” konusu tartışılmıştır. Toplantıda, Uluslararası Spor ve Beden Eğitimi Konseyi (ICSPE) ve Dünya Spor Yazarları Derneği (AIPS) temsilcileri hazır bulunmuştur. 17 Eylül 1963’te Paris’te bir araya gelen UNESCO, ICSPE ve AIPS temsilcileri Sporda Modern Olimpiyatların kurucusu olan “Baron Pierre de Coubertin” adına bir ödül verilmesini ve aralık ayında da bir büro kurulmasını kararlaştırmıştır. Bu organizasyon 29 Mayıs 1973’de, Uluslararası Fair Play Komitesi (CIFP) adını almıştır. 20 Ekim 1987’de Lozan’da yapılan toplantıda, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Uluslararası Fair Play Komitesini (CIFP) kendi kuruluşlarına dâhil ederek bu günkü kurumsallaşmayı oluşturmuştur (Arıpınar ve Donuk, 2011).

Avrupa Fair Play Birliği / EuropeanFair Play Movement (EFPM)

23 Ekim 1993’de Hollanda’da Avrupa Fair Play Temsilcileri bir araya gelerek, Avrupa Fair Play Birliğinin kurulmasına karar vermiştir. 1994 Mayıs ayında İsviçre’de FIFA’nın merkezinde kurucular toplanmıştır. Kurucular meclisi olarak görev yapan ülke temsilcileri, Avrupa Fair Play Birliği’nin statüsünü imzalayarak, ilk yönetim kurulunu oluşturmuştur. Kurulda Avrupa Fair Play Birliği’nin 2. Başkanlığına Erdoğan Arıpınar (Türkiye), 1995 yılında yapılacak olan ilk kongre ve semineri için İstanbul oy çokluğu ile ev sahipliğine seçilmiştir (Arıpınar ve Donuk, 2011).

Türkiye Fair Play Komisyonu (TFPK)

Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (IOC) her Ulusal komitede Fair Play ile ilgili bir komisyon kurulmasını tavsiye etmesi üzerine; Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) bu konuda çalışmalara başlamıştır. 17 Kasım 1981’de toplanan TMOK yönetim kurulu Türkiye Fair Play komisyonunu tespit etmiştir. Komisyon Fair Play Ödülü olarak bir plaket ve diploma yapılmasına karar vermiştir. Türkiye’deki ilk ödülü 1982 yılında İzmir’de Balkan Yelken Şampiyonasında Yunanlı rakibi yanlıs rotaya sapınca onu uyararak sağır ve dilsiz yelkenci Varol Hepağuşlar’a verilmiştir. 20 Temmuz 1993 yılında hazırlanan çalışma programı ve ödül statüsü, TMOK yönetim kurulunca onaylanmıştır. Erdoğan Arıpınar başkanlığında, Türkiye Fair Play Komisyonu kurulmuş oldu (Arıpınar ve Donuk, 2011; Yıldıran, 2004; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Bu çalışma: Sergilenen dürüst bir davranış sonrası, Fair Play dünyasının en büyük ödülü olan “Baron Pierre De Coubertin” ödülünü alan bir kalecinin, bir kente kazandırdığı onurun, gelecek nesillere aktarılmasını amaçlamıştır.

YÖNTEM

Çalışma nitel yöntem, örnek olay tarama modelinde (durum çalışması) kurgulanmıştır (Karasar, 2016). Örnek olay bir sporcu, bir beden eğitimi öğretmeni, bir spor yöneticisi olabilir; bir okul, bir spor kulübü olabilir ya da bir spor programı/organizasyonu olabilir. Önemli bir diğer nokta, durumun bütünlüğünü korumaya dikkat ederken tek bir odak noktasının belirlenmesi ve bunun tüm yönleriyle incelenmesidir (Koca, 2017). Bu bağlamda; durumun bütünlüğü Fair Play kavramı ile korunmaya çalışılmış, örnek olayı ise bir kaleci ve ilgili olarak bir kent oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, katılımcı ile yüz yüze görüşmenin yanı sıra literatür bilgi taranmış, ulaşılan ve çalışma konusunu doğrudan ilgilendiren bilgi değerlendirilmiştir.

ÖRNEK OLAY (DURUM ÇALIŞMASI): BİR KALECİ VE BİR KENT

Bir Kaleci: İsmet KARABABA

İsmet Karababa, halen Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği (TÜFAD) Konya şube başkanı olarak görev yapmaktadır. Aşağıdaki bilgiler farklı zaman dilimlerinde kendisi ile yapılan görüşmeler sonucu oluşturulmuştur (Karababa, 2019).

Spor Hayatı: 1959 yılında Konya ili Yarma beldesinde doğdu. İlk, Orta ve Lise tahsilini Konya da tamamladı. Konyaspor ve Derbentspor'da kaleci olarak futbol oynadı. 1985 yılında İhsaniye Gençlerbirliği takımında antrenörlüğe başladı. Konyaspor altyapısı ve ilerleyen dönemde profesyonel lig takımlarında antrenörlük yaptı. Konya Şekerspor'u tarihinde ilk kez profesyonel lige çıkardı. TÜFAD Konya Şubesinin kuruluşunda önemli rol üstlendi. Şube Başkanlığı yaptı, TÜFAD Genel Merkez Disiplin Kurulu ve Yönetim Kurulu üyeliği görevlerinde bulundu. Yedi yıl aralıksız Türkiye Futbol Federasyonu kent temsilciliği yaptı.

Aldığı ödüller:

- 1983 TMOK Fair Play / Büyük ödülü
- 1983 GSGM Şükran Plaketi
- 1983-1984CIFP Baron Pierre de Coubertin / Büyük Ödül
- 1988 TMOK Teşekkür Belgesi ve Hizmet Madalyası
- 1995 TMOK Teşekkür Belgesi ve Onur Plaketi
- 2007 TMOK Hizmet Plaketi
- 2014 TMOK Şükran Plaketi ve Madalyası
- 2014 EFPM Teşekkür Plaketi (Karababa 2019).

Alınan Ödüllere Katkıları:

İsmet Karababa; aldığı ödüller ile FairPlay'i yaşadığı kente ve ülkemize tanıtan isim olmanın sorumluluğu ile Fair Play ruhu adına önemli bir misyon yüklendi. Sonraki süreçte alınan ödüllere önemli katkılar sağladı.

- Antrenör olarak görev yaptığı Konyaspor Genç Takımı,
- Teknik Direktörlüğünü yaptığı Konya Endüstrispor,
- Başkanlığını yaptığı TÜFAD Konya Şubesi ve TÜFAD Genel Merkez,
- Konyaspor,
- Taşkentspor,
- TMOK Fair Play Konseyi'ne önerdiği spor adamlarından; Necati Yeğenoğlu, Nail Bülbül,

Mehmet Baykan, Cengiz Kahveci.

- Dünyada ve Türkiye’de bir ilk olarak, Selçuk Üniversitesi Fair Play Topluluğu,
- Dünyada ve Türkiye’de ilk olma özelliği taşıyan, yapımı ile birlikte EuropeanFair Play Movement (EFPM) tarafından ödüle layık görülen “Olimpiyat Parkı Fair Play Müzesi” yapılmasında etkin rol oynadı.

Bir Kent: Konya ve Fair Play Ödülleri

Mevlâna ikliminin hâkim olduğu coğrafyada yaşayan, bu iklimi soluyan insanlar, Mevlâna hoşgörüsünü spor alanına yansıtmışlardır. İki evrensel kavram “Hoşgörü ve Fair Play” aynı coğrafyada buluşmuştur. “*Bir mum başka bir mumu tutuşturmakla ışığından hiçbir şey kaybetmez*” diyen Mevlâna; paylaşmanın bereketini, cömertliğini ve asaletini vurgulamıştır. Mevlana’nın bu anlayışı, spor alanına en saf ve temiz hali ile yansıtılmıştır. Bu anlamda Konya’ya: Ulusal düzeyde 19, Dünyada 5, Avrupa’da 1 olmak üzere toplamda 25 Fair Play ödülü gelmiştir. Bu ödüller Konya/Karatay Merkez İlçe Belediyesince yaptırılan “Fair Play ödüllü” Olimpiyat parkı Fair Play müzesinde sergilenmektedir.

Karatay Olimpiyat Parkı / Fair Play Müzesinde Sergilenen Ödüller

İsmet KARABABA

Branşı: Futbol / Kaleci

Eğitim: Lise

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1959

Teklif: GSİM Müdürü Bahtiyar Demir (Konya)/TMOK

Ödül: 1983 TMOK Fair Play Büyük ödül/1983-1984CIFP Baron Pierre de Coubertin ödülü

Fair Play Hikâyesi: İsmet Karababa, 1982-83 sezonunda Konya 1. Amatör Küme takımlarından Derbentspor’un kalecisiydi. Ligden küme düşecek takımın belirleneceği Derbentspor-Çumraspor maçının ilk yarısında yaşanan bir karambolde kalecinin topu içerde tutup dışarı taşması ile saha bir anda karıştı. Tereddüt içinde kalan maçın hakemi Sabri Demir; “Kaleci İsmet’e soralım o bize doğruyu söyler” diyerek, kaleciye gol olup olmadığını sordu; kalecinin “pozisyon goldü topu içerden çıkardım” demesi üzerine hakem gol kararını verdi. Müsabaka 1-0 bittiğinde Derbentspor küme düşmüştür.

Maçın hakemi Sabri Demir bu davranışı yetkililere bildirdi. Dönemin Gençlik ve Spor İl Müdürü Bahtiyar Demir hakem raporuna dayanarak hazırladığı dosyayı TMOK’a gönderdi. 1983 yılında TMOK tarafından büyük ödüle layık görüldü. TMOK’un önerisiyle, Dünya Fair Play Konseyi (CIFB) 163 ülke adayı arasından İsmet Karababa’yı, Baron Pierre De Coubertin ödülü ile ödüllendirdi (Bu törende bir Türk daha vardı, Ömer Ali Erikçi). Fair Play dünyasının bu en büyük ödülünü 4 Ekim 1984 yılında Paris’te aldı. Kaleci İsmet, Dünya Fair Play Konseyi tarafından ilk kez verilen bu ödülü alan ilk sporcuydu. Uluslararası alanda verilen bu ilk ödülü alan Türk sporcu olarak tarihe geçti (Futbolun Rengi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Ömer Ali ERİKCİ

Branşı: Bisiklet (Milli)

Eğitim: Lise

Doğum Yeri ve Yılı:Konya/1964

Teklif eden: GSİM Müdürü Bahtiyar Demir (Konya)/TMOK

Ödül: 1983 TMOK Kutlama Mektubu/1983-1984 CIFP Kutlama Mektubu

Fair Play Hikâyesi: Ülkemizde yapılan, Uluslararası Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turunda, yarış esnasında Yunanistan Milli Takımından bir sporcusunun bisikleti bozulur. Ömer Ali, Yunanlı bisikletçiye kendi bisikletini vererek yarışa devam etmesini sağladı. Bu davranışı TMOK Kutlama mektubu ile ödüllendirdi ve Dünya Fair Play Konseyine Bildirildi. Dünya Fair Play Konseyi büyük ödül için iki Türk sporcu arasında oylama yaptı. Oylama sonucunda İsmet Karababa büyük ödül, Ömer Ali Erikçi kutlama mektubu ile ödüllendirildi (Futbolun Rengi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr)

Konyaspor Genç Takımı

Branşı: Futbol

Teklif eden: GSİM Müdürü Vezir Balcıoğlu (Konya)

Ödül: 1988 TMOK Davranış Dalı Büyük Ödülü/1989 CIFP Davranış Dalı Şeref Diploması

Fair Play Hikâyesi: Türkiye'nin ilk Fair Play ödüllü sporcusu, İsmet Karababa'nın antrenörlüğünü yaptığı Konya Spor genç takımında; 1987-88-89 sezonunda yerel lig ve Türkiye şampiyonası maçlarında oynanan 55 müsabakada hiçbir oyuncu kırmızı kart görmedi. GSİM müdürü Vezir Balcıoğlu tarafından teklif edildi, Türkiye'de Örnek Takım seçilerek Fair Play ödülüne layık görüldü. Ödül sonrası bu özelliğini korudu (84 maç ve dört sezon). Konyaspor Genç Takımı Dünya Fair Play Konseyi (CIFP) tarafından Şeref Diploması ile ödüllendirildi. 30 Ekim 1989 Tarihinde Paris'te yapılan törene takımın Antrenörü İsmet Karababa katıldı. Bu törende: “*Dünyanın en dürüst sporcusu Dünyanın en dürüst takımını yarattı, Baron Pierre de Coubertin ödül sahibi İsmet Karababa*” anonsu ile Dünyada örnek takım ilan edildi (Futbolun Rengi, 2007; www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019).

Adnan SÖYLER

Branşı: Futbol

Eğitimi: Lise

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1965

Teklif eden: Futbol İl Temsilciliği (Mersin)

Ödül: 1994 TMOK Sportif Davranış Dalı Kutlama Mektubu

Fair Play Hikâyesi: Adnan Söyler, 1994 yılında, Profesyonel 3. Lig takımlarından Mersin Polis Gücü'nde futbol oynadı. Bir müsabakada rakip takım oyuncularının hakeme saldırması sonucu olaylar çıktı. Futbolcuların saldırısından kurtulmaya çalışan hakemi elinden tutup koşarak hakem odasına götürdü. Olayların yatışması ve hakemin darp edilmesini engellemesi nedeniyle, TMOK tarafından davranış dalı kutlama mektubu ile ödüllendirildi (Futbolun Rengi, 2007; www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019)

Dr. Şefik Cem GÖKÇE

Branşı: Basketbol

Eğitim: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi

Doğum Yeri ve Yılı: Ankara/1954

Teklif eden: Gazeteci Mustafa Güden (Konya)

Ödül: 1996 TMOK Sportif Davranış Dalı Şeref Diploması

Fair Play Hikâyesi: 1996-97 sezonunda 2. ligde oynayan Kombassan Konyaspor Basketbol Takımının antrenörlüğünü yaptı ve takımını Play-Off'ta finale taşıdı. Konya'da TED Koleji ile oynanan final maçında, takımı mağlup durumdayken, rakip takımın bir oyuncusunun kolu kırıldı. Doktorluk içgüdüleriyle, derhal kolu kırılan rakip takım oyuncusunun yanına koşup saha içinde ilk müdahaleyi yaptı. Bu davranışı gazeteci Mustafa Güden fotoğraflayıp haber yaptı.

Türkiye Olimpiyat Komitesi Fair Play Komisyonu'na önerdi. Bu davranışı nedeniyle Dr. Cem Gökçe Davranış Dalı Şeref Diploması ile ödüllendirildi (Futbolun Rengi, 2007; www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019).

Ali İNAN

Brans: Futbol

Eğitim: Lise

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1955

Teklif eden: Gazeteci Mustafa Güden (Konya)

Ödül: 1997 TMOK Sportif Davranış Dalı Şeref Diploması

Fair Play Hikâyesi: 1997 yılında Konya Kuluspor antrenörü iken Hakimiyetspor ile sezonun son ve şampiyonluk maçını oynadı. Müsabakayı misafir takım 2-1 kazanınca olaylar çıktı. Kuluspor Antrenörü olayların önlenmesi için büyük gayret gösterdi. Takımının olaylara karışması nedeniyle maçtan sonra istifa etti. Ali İnan'ın, maç sonrası olayları önleme çabası ve olaylara tepki olarak istifasını, Gazeteci Mustafa Güden haber yaptı ve Fair Play ödülü için önerdi; TMOK Fair Play Konseyi, Ali İnan'ı bu davranışı nedeniyle Davranış Dalı Şeref Diploması ile ödüllendirdi. Fair Play Ödülünü aldıktan sonra antrenörlüğü bıraktı (Futbolun Rengi, 2007; www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019).

Necati YEĞENOĞLU

Brans: Bürokrat (Konya Gençlik ve Spor İl Müdürü)

Eğitim: Konya Devlet MM Akademisi

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1954

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 1998 TMOK Sportif Kariyer Dalı Büyük Ödülü

Fair Play Hikâyesi: 1993 yılında Konya Gençlik ve Spor İl Müdürü oldu. Görev yaptığı süre içerisinde tesisleşmeye büyük önem verdi. 60'a yakın köy ve kasabada spor tesisi yapılması gibi önemli hizmetler gerçekleştirdi. Gökyurt köyüne sağlık ocağı, yol, çeşme yapılmasına öncülük etti. Çocuk Esirgeme Kurumundaki çocukların spora kazandırılmasına yönelik çalışmalar yaptı. Yıl boyu Yaz Spor Okulları Projesini uyguladı. Çocuk Spor Oyunları düzenledi. 1998 yılında çalıştırdığı Konyaspor Basketbol Takımını Deplasmanlı Lige taşıdı. Yapmış olduğu tüm çalışmalarda Fair Play olgusunu ön plana çıkardı. İsmet Karababa tarafından aday gösterildi; TMOK Fair Play Konseyi, Necati Yeğenoğlu'nu 1998 yılında kariyer dalı büyük ödülü ile ödüllendirdi (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019)

Nail BÜLBÜL

Brans: Araştırmacı Yazar/Gazeteci

Eğitimi: Karma Ortaokulu

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1938

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 1998 TMOK Sportif Kariyer Dalı Kutlama Mektubu

Fair Play Hikayesi: Konya basınında ilk müstakil spor sayfası uygulamasını başlatan ve bu yönüyle Konya'da spor basınının temelini atan kişidir. Sporun bütün branşlarıyla yakından ilgilendi. Spor camiasına uzun yıllar gazeteci, yönetici ve hakem olarak hizmet verdi. Sporda dürüstlüğün öne çıkması, Fair Play ruhunun yaygınlaşmasına katkı sağladı. İsmet Karababa tarafından Fair Play ödülü için teklif edildi; TMOK Fair Play Konseyi tarafından 1998 yılında

tanıtım dalı büyük ödülüne layık bulundu (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019).

Taşkentspor

Brans: Futbol

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 1998 TMOK Sportif Davranış Dalı Büyük Ödülü

Fair Play Hikayesi: 1996-97-98 yıllarında Konya Amatör Küme Futbol Liglerinde Antrenör Mehmet Küçükseren nezaretinde mücadele ederken hiçbir oyuncusu Kırmızı Kart görmedi. Kamuoyu Taşkentspor'u hem başarılarıyla hem de centilmenliği ile tanıdı. İsmet Karababa tarafından Fair-Play ödülüne aday gösterildi. TMOK Fair Play Konseyi tarafından davranış dalı büyük ödülüne layık görüldü (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019).

Konya Endüstrispor Profesyonel Futbol Takımı

Brans: Futbol

Teklif eden: Futbol Taban Birliklerinin ortak teklifi (Konya)

Ödül: 1999 TMOK Sportif Davranış Dalı Büyük Ödülü

Fair Play Hikayesi: 1999 yılında yaşanan Düzce depremi sonrası kulüp yönetimi maç gelirlerini depremzedelere bağışlama kararı aldı. Daha sonra deprem bölgesi ziyaret edilerek yardımlar depremzedelere dağıtıldı. Aynı yıl Konya'da oynanan Gaziantep Büyükşehir Belediyespor maçında ayağı kırılan rakip takım oyuncusu için Endüstrispor teknik kadrosu ve futbolcular yardımda bulundular. Fair Play ödül sahibi teknik direktör İsmet Karababa'nın öncülüğünde sergilenen bu örnek davranışlar nedeniyle, Konya Futbol Taban Birliklerinin ortak kararı ile önerildi. Endüstrispor A.Ş., TMOK Fair Play Komisyonu tarafından sportif davranış dalı büyük ödülüne layık bulundu (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Cengiz KAHVECİ

Brans: İş adamı

Eğitim: Sigortacılık Bankacılık MYO

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1964

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 2007 TMOK Sportif İletişim Dalı Kutlama Mektubu

Fair Play Hikayesi: 2007 yılı UNESCO tarafından Mevlâna Yılı ilan edildi. Bu kapsamada TÜFAD Konya Şubesi, Hoşgörü ve Fair Play anlayışına yönelik yıl içerisinde bir dizi etkinlik gerçekleştirdi. Cengiz Kahveci, bir spor yöneticisi olarak, etkinlikleri destekledi. Yıl boyu süren etkinliklerin sponsorluğunu üstlendi. Sınırsız katkıları nedeniyle İsmet Karababa tarafından teklif edildi. TMOK Fair Play Konseyi tarafından İletişim Dalı kutlama mektubu ile ödüllendirildi (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği (Genel Merkez / Konya Şubesi)

Brans: Futbol

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 2007 TMOK Sportif İletişim Dalı Şeref Diploması

Fair Play Hikayesi: 2007 yılının UNESCO tarafından Mevlâna Yılı ilan edilmesine dayanarak, TÜFAD Konya Şubesinde etkinlikler düzenlendi. Yıl içinde süren etkinlikler TÜFAD Genel Merkezi tarafından desteklendi ve tüm şubelerin katılımı sağlandı. Yapılan “Hoşgörü ve Fair Play” panelinde etkin rol oynadı. İsmet Karababa tarafından teklif edildi. TMOK Fair Play Komisyonu tarafından Sportif İletişim Dalı Şeref Diploması ile ödüllendirildi (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Mehmet BAYKAN

Brans: Bürokrat, Konya Amatör Spor Kulüpleri Federasyon Başkanı

Eğitimi: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1964

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 2007 TMOK Sportif Kariyer Dalı Şeref Diploması

Fair Play Hikayesi: Konya ASKF başkanlığı süresince futbol sahalarında centilmenliğin ön planda olması için kampanyalar düzenledi. Bütün kulüp yöneticilerinden Fair Play sözü aldı. FairPlay'e özendirici çalışmalarda bulundu. İsmet Karababa tarafından önerildi. 2007 yılında Kariyer dalı şeref diploması ile ödüllendirildi ve halen Spor Genel Müdürü olarak görev yapmaktadır (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Ramazan ER

Brans: Güreşçi,

Eğitimi: Lise

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1992

Teklif eden: İsmet Karababa ve Mustafa Güden (Konya)

Ödülü: 2008 TMOK Sportif Davranış Dalı Kutlama Mektubu

Fair Play Hikayesi: Ramazan Er, Liselerarası İl Güreş Şampiyonası'na katıldı. Elemelerde karşılaştığı rakiplerinden biri olan Murat Miregil müsabaka sırasında sakatlanarak mağlup oldu ve elendi. Ramazan Er ilerleyen müsabakalar sonrası kazandığı üçüncülük madalyasını, sakatlanıp elenen rakip sporcu Murat Miregil'e takarak anlamlı bir davranış sergiledi. Mustafa Güden ve İsmet Karababa bu davranışı TMOK bildirdi. TMOK Fair Play Konseyi Ramazan Er'i davranış dalı kutlama mektubu ile ödüllendirdi (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Konyaspor Kulübü / Profesyonel Futbol Takımı

Brans: Futbol

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 2010 TMOK Sportif Davranış Dalı Şeref Diploması/2010 Dünya Fair Play Konseyi (CIFP) Davranış Dalı Kutlama Mektubu

Fair Play Hikayesi: Bank Asya 1. liginde mücadele eden Konyaspor takımının Norveçli futbolcusu Branimir Poljac geçirdiği trafik kazasında felç kaldı ve memleketine döndü. Bu kazadan sonra takımın seyahat otobüsü Poljak'ingörselleri ile donatıldı. Sezon sonunda Konyaspor şampiyon oldu.

Konyaspor yöneticileri, teknik direktör ve takım kaptanı şampiyonluk kupasını Norveç'e götürerek tedavi gördüğü poliklinikte Poljak'a hediye etmek istedi (Poljak, kupanın takıma ait olduğu gerekçesi ile kabul etmedi), şampiyonluk primi ödendi. İsmet Karababa tarafından TMOK bildirildi. TMOK Fair Play Komisyonu bu davranışı Fair Play ödülüne layık gördü ve

Türkiye'nin aday olarak Dünya Fair Play Komitesi (CIFP) önerdi. CIFP Konyaspor kulübünü davranış dalı kutlama mektubu ile ödüllendirdi. Konyaspor Kulübü; Genç Takımı ve Profesyonel takımı ile TMOK ve CIFP tarafından Fair Play ödülü alan ilk ve tek Türk takımı olma özelliğini taşımaktadır (Futbolun Rengi Dergisi 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr);

Karatay Belediyesi/Merkez İlçe/Konya

Brans: Spor

Teklif eden: TÜFAD Konya Şubesi Yönetim Kurulu/Bşk. İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 2012 TMOK Sportif Tanıtım Dalı Kutlama mektubu/2013 EFPM Büyük Ödül

Fair Play Hikâyesi: Konya TÜFAD yönetim kurulu toplantısında, bir gündem maddesi olarak Fair Play ödülleri sergilenmesi fikri tartışıldı. Bu etkinliğin insanlığa hoşgörüyü tavsiye eden Mevlana'nın beldesi, Karatay İlçesinde olması anlamlı bulundu. Bu anlam; iki evrensel kavramın Hoşgörü ve Fair Play'in aynı zaman ve mekanda buluşması olarak değerlendirildi. Ön değerlendirmelerden sonra TÜFAD Konya Şubesi Yönetim Kurulu, başkan İsmet Karababa ve gazeteci Mustafa Güden bu düşüncüyü raporlaştırarak Karatay Belediye başkanı Mehmet Hançerli'ye sundu. Başkan, bu öneriyi olumlu karşıladı. Karatay ilçesinde yapılan bir parka "Olimpiyat Parkı" isminin verilmesi, Olimpiyat figürlerinin kullanılması, Olimpiyat ve Fair Play müzesi yapılması adına çalışmaları başlattı.

Yapılan Müzenin Giriş bölümünde; kitaplık, internet kafe ve modern olimpiyatlarda Türkiye'ye altın madalya kazandıran sporcuların resimleri ile özgeçmişleri yer almaktadır. Birinci katta, Fair Play'in tanıtımı ve tarihçesi, Dünyada ve Avrupa'da Fair Play ödülü kazanan Türkler ile Fair Play Ödülü kazanan Konyalı sporcu ve spor adamlarının fotoğrafları ve özgeçmişleri sergilenmektedir (<https://www.youtube.com/watch?v=5BzvxRAfLOI>).

Müze TMOK tarafından 2012 yılında Sportif Tanıtım Dalı Kutlama Mektubu Ödülü' ne layık görüldü ve TMOK Fair Play Komisyonu tarafından Avrupa Fair Play Birliği'ne (EFPM) aday gösterildi. Karatay Belediyesi EFPM tarafından Fair Play büyük ödülü ile ödüllendirildi. Dünyada ilk olma özelliğini taşıyan Fair Play müzesini yerinde görmek ve bu çalışmaya destek olma adına EFPM delegasyonu 2013 Ağustos ayında Olimpiyat Müzesinin açılışına katıldı. Konya'da yapılan törenle ödülü verildi (www.olimpiyatkomitesi.org.tr; Karababa, 2019).

Tarkan ESMER

Brans: Futbol

Eğitim: Selçuk Üniversitesi BESYO

Doğum Yeri ve Yılı: Konya/1970

Teklif eden: Memik Ertameroğlu/ASKF (Mersin)

Ödül: 2013 TMOK Sportif Kariyer Dalı Kutlama Mektubu

Fair Play Hikayesi: Dünyada örnek takım seçilen Konyaspor Genç takım kadrosunda yer aldı. 1991 yılında centilmen sporcu ödülü aldı. 2002 yılında başarılı antrenör seçildi. Tarsus İdman Yurdu ve Konyaspor genç takım maçında: Konyaspor genç takım oyuncusu topu elle düzelterek gol attı, hakem gol kararı verdi. Devre arasında antrenör, oyuncusuna topu eli ile alıp almadığını sordu, oyuncusu elle düzettiğini söyledi. Antrenör Tarkan Esmer oyuncularına ikinci devre başlayınca pasif kalmalarını ve gol yemeleri talimatını verdi. İkinci devrenin başında Tarsus İdman Yurdu beraberlik golünü attı. Maç Konyaspor genç takımının 3-1 galibiyetiyle bitti. Bu davranışı TMOK tarafından Kariyer dalı kutlama mektubu ödülüne layık görüldü (Futbolun Rengi Dergisi, 2007; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr)

Selçuk Üniversitesi Fair Play Topluluğu

Branş: Spor

Teklif eden: İsmet Karababa (Konya)

Ödül: 2014 TMOK Sportif Tanıtım Dalı Büyük Ödülü/2014 CIFP Tanıtım Dalı Şeref Diploması

Fair Play Hikayesi: 08.10.2014 Tarihinde Öğr. Üyesi Hakan Salim Çağlayan öncülüğünde kurulan bu topluluk dünyada bir ilk olma özelliğine sahiptir. Amacı; Üniversite öğrencileri arasında Fair Play olgusunu yaymak, Fair Play'in bir yaşam biçimi olarak kabul edilmesini ve gençlerin sadece spor alanlarında değil, normal yaşamda da topluma örnek olmalarını sağlamaktır (Çağlayan, 2019). İsmet Karababa'nın önerisi ile tanıtım dalında büyük ödüle, daha sonra CIFP tarafından tanıtım dalında şeref diplomasına layık görülmüştür (Çağlayan, 2019; Karababa, 2019; www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

Konya Basketbol İl Temsilciliği

Branş: Basketbol

Teklif Eden: Semra Demirel (İstanbul)

Ödül: 2018 Türkiye Fair Play Komisyonu Kutlama Mektubu

Fair Play Hikayesi: Son dönemlerde yaş gurubu müsabakalarında, velilerin kendi çocuklarını teşvik etmede adın aşırıya kaçtıkları kabul edilebilir bir durumdur. Konya Basketbol İl Temsilciliği, İl Hakem kurulu üyesi Ahmet Gürsel Oğuz, velilere Fair Play çağrısında bulunma adına bir slogan geliştirmiş, müsabakalara bu sloganla çıkılmasını önermiştir. Önerinin kabulü ile Basketbol il temsilciliği 2018 yılında U10 ve U11 müsabakalarında velilerine yönelik: “Anneciğim, babacığım, arkadaşlarımı da alkışla... Rakibim bile olsa” Kampanyasını başlatmıştır. Kampanya yerel, ulusal ve sosyal medyada oldukça geniş yer almış, Semra Demirel tarafından teklif edilmiştir. Konya Basketbol İl Temsilciliği Kutlama Mektubu ile ödüllendirilmiştir (Oğuz, 2019; <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Haber-Detay/2018>).

SONUÇ

Bir kalecinin en halisane ve en saf haliyle yaptığı “pozisyon goldü topu içerden çıkardım” açıklaması bir amatör takımın küme düşmesine neden olurken, bir kentlin ve bir ülkenin küme yükselmesine sebep olmuştur. Spor müsabakalarında kazanmak ilk amaç olmakla birlikte bazen Fair Play anlayışı içerisinde kaybetmek, alınan sonuçtan çok daha önemlidir. Bu anlamda; benzeri olayların toplumsal hafızada canlı tutulması, gelecek nesillere aktarılması ve bir model olarak yaşatılmasının önemli olduğu kabul edilmiştir.

KAYNAKLAR

Arıpınar, E., Donuk, B. (2011). *Spor yönetim ve organizasyonlarında etik yaklaşımlar*. 3. Basım, Ötüken Neşriyat A. Ş. İstanbul.

Çağlayan, S. H. (2019). Konya /1960. Selçuk üniversitesi Fair Play öğrenci topluluğu, Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, kurucu ve danışman Öğr. Üyesi (Görüşme Tarihi 4 Nisan 2019).

Erdemli, A. (1996). *İnsan, spor ve olimpizm*. Sarmal Yayınevi, İstanbul.

Erdemli, A. (2002) *Spor felsefesi*. Özener matbaası, E Yayınları İstanbul.

Futbolun Rengi Dergisi (2007) TÜFAD Konya Şubesi Yayını, yıl 1, sayı 2-5, 2007

- Karababa, İ. (2019). Konya /1959, TÜFAD Konya Şube Bşk. (Görüşme tarihi, muhtelif zamanlar 2019)
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 2. yazım, 30. Basım. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Koca, C. (2017). Spor bilimlerinde nitel araştırma yaklaşımı. *Spor Bilimleri Dergisi*, 28 (1), 30–48.
- Kurthan, F. (1980). *Dünyada ve Türkiye’de spor yönetimi*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını No; 445.
- Oğuz, A.G. (2019). Konya / 1955, Konya Basketbol il Temsilciliği, İl Hakem Kurulu Üyesi /Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğr. Üyesi. (Görüşme tarihi 2 Aralık 2019)
- Orhun, A. (1992). Fair Play okul sporunda bir eğitim ilkesidir. *II.Ulusal Kongresi Bildiriler Kitabı içinde* (ss.186-188) Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Öngel, H.B. (1997). Sporda etik değerler açısından doping, *G.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 68-79.
- Url: <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Fair-Play/28/1> (Erişim tarihi, muhtelif zamanlar 2019)
- Url: <https://www.youtube.com/watch?v=5BzvxRAfLOI> (Erişim Tarihi 19.08.2019 / Animasyon 2017)
- Url:<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Haber-Detay/2018-TurFair-Play-Odullerikiye--Sahiplerini-Buldu/11149> (Erişim tarihi 29.11.2019)
- Yıldıran, İ. (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye’deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi BESBD, IX (2004)*, 4(3),1-6.
- Yıldıran, İ. (2005). Spor yoluyla erdemlilik eğitiminin tarihsel görünümü. Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu, CBÜ BESYO, 08-09 Nisan 2005, Manisa.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları